

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet (OPS-perusteet)

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä¹. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhoollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma²
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma³
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁴. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytyttynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytyttynä.

Kaikki oppilaiden oppilaskohtaiset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan⁵. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista⁶.

¹ Perusopetuslaki 15 §

² Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

³ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

⁴ Perusopetuslaki 15 §

⁵ Perusopetuslaki 4a luku (1090/2024)

⁶ Perusopetusasetus 9 §

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun⁷. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhoitoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁸. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta⁹. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Porin kaupunki

Porin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma on kolmiportainen:

- 1. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallituksen määräys)*
- 2. Porin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma, jossa tarkennetaan opetussuunnitelman perusteita, ja jonka sivistyslautakunta hyväksyy.*
- 3. Koulun opetussuunnitelma, jossa tarkennetaan kahta ensin mainittua, ja jonka koulun rehtori hyväksyy.*

Koulussa noudatettava opetussuunnitelma muodostuu näin valtakunnallisesta, kuntakohtaisesta ja koulukohtaisesta osiosta. Koulun opetussuunnitelmaa tarkennetaan koulun lukuvuosisuunnitelmassa, jonka sivistyslautakunta hyväksyy. Opetussuunnitelma-asiakirjassa eri tason tekstit on erotettu toisistaan tunnisteilla. Opetussuunnitelman perusteet on erotettu OPS-perusteet-tekstillä, Porin kaupungin lisäykset Porin kaupunki -tekstillä sekä kursiivilla ja koulukohtaiset osuudet koulun nimellä.

⁷ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

⁸ Perusopetuslaki 15 § (477/2003)

⁹ Perusopetuslaki 30 § (642/2010)

Porin kaupungissa opetus järjestetään pääosin ainejakoisesti, jota myös opetussuunnitelma tukee. Opetusta voidaan eheyttää tarpeen mukaan. Tällöin tulee huolehtia, että opetuksessa toteutuvat oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä tuntijaon mukainen oppiainekohtainen tuntimäärä.

Opetuksen järjestäjä vastaa kuntakohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Rehtori vastaa koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Kunta- ja koulukohtainen opetussuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa tai vuosittain lukuvuosisuunnittelun yhteydessä. Opetussuunnitelmatyö on jatkuvaa, ja se kytkeytyy opetuksen sekä koulun toiminnan ja toimintakulttuurin kehittämiseen.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistua sekä kuntakohtaisen että koulukohtaisen opetussuunnitelman sekä opetussuunnitelmaan liittyvien suunnitelmien valmisteluun. Opetussuunnitelman sekä siihen liittyvien suunnitelmien laadinnassa kuullaan tapauskohtaisesti myös huoltajia sekä mahdollisesti muita yhteistyötahoja. Kuntakohtaisen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien laadintaan osallistetaan myös kasvatus- ja opetushenkilöstöä. Osallistaminen voidaan toteuttaa esimerkiksi keskustellen, kyselyn avulla, tiedottamalla eri tahojen mahdollisuudesta antaa palautetta esimerkiksi nettisivun kautta tai pyytämällä lausunto.

Porin kaupungin opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä esiopetuksen sekä lukiokoulutuksen kanssa. Opiskeluhoitoa koskeva kuntakohtainen osuus laaditaan yhteistyössä Hyvinvointialueen kanssa. Opetussuunnitelmaan liittyviä suunnitelmia laaditaan yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Porin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon:

- *Porin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma*
- *Porin kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma*
- *Porin kaupungin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta- ja arviointisuunnitelma*
- *Porin kaupungin lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*
- *Porin kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma*

Koulukohtaisen opetussuunnitelman liitteitä ovat:

- *Järjestyssäännöt*
- *Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *Suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle*
- *Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma*
- *Ohjaussuunnitelma*

Koulukohtaisen opetussuunnitelman liitteet ovat koululla saatavilla joko osana koulukohtaista opetussuunnitelmaa tai erikseen esimerkiksi koulun kotisivuilla tai muussa soveltuvassa paikassa.